

1

Teško je govoriti z drevesi. Nismo strašno klepetava.

To ne pomeni, da nismo sposobna česa izjemnega, stvari, kakršnih ljudje najbrž ne boste nikoli počeli.

Ziblremo puhaste sovice. Čvrsto podpiramo krhke drevesne hišice. Izvajamo fotosintezo.

Ali govorimo z ljudmi? Niti ne.

Še zlasti pa od drevesa ne pričakuj dobre šale.

Drevesa govorimo le z nekaterimi, s tistimi, za katere vemo, da jim lahko zaupamo. Govorimo z drznimi vevericami. Govorimo z bleščavimi metulji in domišljavimi veščami.

Ptice? Te so očarljive. Žabe? Godrnjave, ampak dobrega srca. Kače? Strašne opravljivke.

Drevesa? Nisem še srečal drevesa, ki ga ne bi maral.

No, dobro. Tista sikamora tam na voglu. Ta pa je goflja!

Ali torej kdaj govorimo z ljudmi? Resnično *govorimo*, se pravi, uporabljamo to najbolj človeško vseh človeških veščin?

Dobro vprašanje.

Drevesa imamo konec koncev z ljudmi nekoliko zapleten odnos. V prvem trenutku nas objemate. V naslednjem nas spremenite v mize in lesene paličice.

Morda se sprašuješ, zakaj dejstva, da drevesa govorimo, niste omenili pri biologiji v šoli – na primer pri obravnavi 'matere narave, ki je naša prijateljica'.

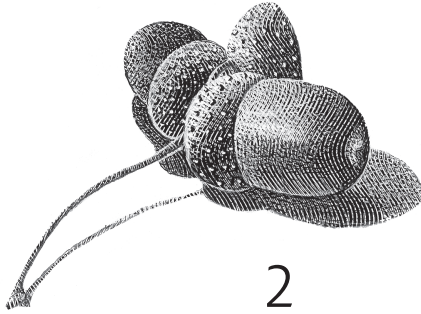
Nikar ne krivi učiteljev. Najbrž se sploh ne zavedajo, da drevesa govorijo. Večina ljudi tega ne ve.

Pa vseeno, če se slučajno na posebej srečen dan znajdeš blizu drevesa, ki je videti posebno prijazno, ne bo nič narobe, če mu prisluhneš.

Drevesa ne znamo pripovedovati šal.

A prav gotovo znamo pripovedovati zgodbe.

In če je vse, kar slišiš, šepet listja, naj te to ne skrbi. Večina dreves je v resnici precej vase zaprtih.

2

Mimogrede, ime mi je Rdeči.

Sva se morda že srečala? Hrast blizu osnovne šole? Visok, ampak ne preveč? Prijetna senca poleti, lepo pisan jeseni?

S ponosom ti povem, da sem severni rdeči hrast, poznan tudi kot *Quercus rubra*. Rdeči hrasti so med najpogostejšimi drevesi v Severni Ameriki. Samo v moji soseski nas na stotine razpreda korenine po zemlji, kot tkalci na kakšni posebni misiji.

Moje lubje je razbrazdano in rdečkasto sivo; listi so usnjati s koničastimi krpami; moje korenine si trmasto iščejo poti; in četudi to rečem kar sam, jeseni sem najlepše obarvano drevo na vsej ulici. Ime Rdeči se niti približa ne mojemu dejanskemu videzu. Ko pride oktober, zažarim kot plamen. Pravi čudež je, da se me vsako jesen ne lotijo gasilci z brizgalno cevjo in me ne skušajo pogasiti.

Morda te bo tole presenetilo: vsi rdeči hrasti se imenuje-mo Rdeči.

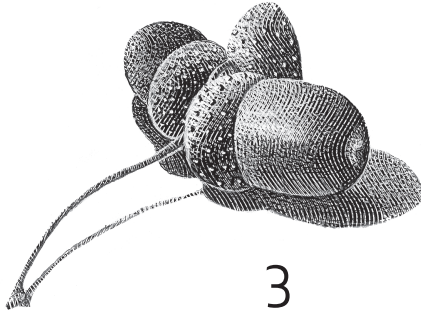
Podobno je vsem sladkornim javorjem ime Sladki. Vsi brini se imenujejo Brin. In vsem drevesom boojum, tistim, ki imajo latinsko ime *Idria columnaris*, pravimo kar Idrija.

Tako je to v svetu dreves. Ne potrebujemo imen, da bi se ločila med seboj.

Kar predstavlja si razred, kjer je vsem otrokom ime Mel-vin. Predstavlja si ubogega učitelja, ki zjutraj preverja prisotnost.

Še sreča, da drevesa ne hodimo v šolo.

Seveda pri našem poimenovanju obstajajo tudi izjeme. Nekje v Los Angelesu raste palma, ki vztraja, da ji je ime Kar-ma – ampak saj veš, kakšni so včasih Kalifornijci.

3

Prijatelji me kličejo Rdeči in tudi ti mi lahko tako rečeš. Ljudje iz soseske pa mi že dolgo pravijo drevo želja.

Razlog za to leži daleč v preteklosti, ko sem bil zgolj drobno seme velikih načrtov.

Dolga zgodba je to.

Vsako leto prvega maja pridejo k meni prebivalci z vseh koncev našega mesta in me okrasijo s papirčki, listki, kosci blaga in konci niti, včasih tudi s kakšno nogavico. Vsako izmed darilc predstavlja sanje, hrepenenje, koprnenje.

Vseeno je, ali me s svojim darom ovijejo, ga vržejo name ali pritrdijo s pentljo: vsi predstavljajo upanje po nečem boljšem.

Drevesa želja imamo dolgo in častitljivo zgodovino, ki sega stoletja daleč v preteklost. Veliko jih je na Irskem, tam je to običajno glog, sem pa tja kak jesen. Sicer pa drevesa želja lahko najdeš po vsem svetu.

Moji obiskovalci so večinoma prijazni. Videti je, da razumejo, da mi pretesni vozli preprečujejo, da bi rasel, kot je treba. Nežni so z mojim mladim listjem, previdni z izpostavljenimi koreninami.

Ko ljudje zapišejo svoje želje na krpice blaga ali na kos papirja, jih ovijejo na kako izmed mojih vej. Svojo željo običajno glasno zašepečejo.

Tradicionalno se želje izraža prvega maja, a se ljudje ob meni ustavljajo vse leto.

Loj, kaj vse sem že slišal:

Želim si letečo rolko.

Želim si svet brez vojn.

Želim si teden brez vsakega oblaka.

Želim si največjo čokolado na svetu.

Želim si, da bi kontrolko pri geografiji pisal pet.

Želim si, da gospod Gantorini zjutraj ne bi bil tako godrnjav.

Želim si, da bi moj skakač znal govoriti.

Želim si, da bi oči ozdravel.

Želim si, da bi bila kdaj pa kdaj sita.

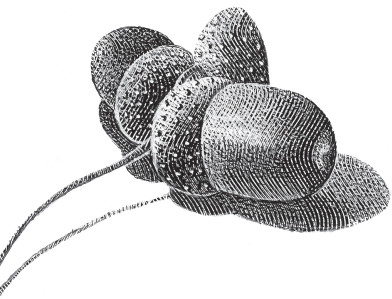
Želim si, da ne bi bil tako osamljen.

Želim si, da bi vedela, kaj naj si želim.

Toliko želja! Velikih in trčenih, sebičnih in ljubkih.

V čast mi je, da so vsi ti upi odloženi na moje trudne stare veje.

Pa čeprav je ob koncu prvega majskega dne videti, kot bi
name kdo zvrnil orjaško kanto za smeti.

4

Kot se da najbrž opaziti, sem bolj zgovoren kot večina dreves. Tudi zame je to nekaj novega, nekaj, na kar se moram še privaditi.

Kljub temu pa sem vedno znal zadržati skrivnost zase. Če si drevo želja, pač moraš biti takten.

Ljudje drevesom povedo vse sorte. Vedo pač, da bomo poslušala.

Saj ne, da bi imela kakšno drugo možnost.

Poleg tega pa: bolj ko znaš poslušati, več se naučiš.

Bongo pravi, da sem firbec, in na neki način ima prav. Moja najboljša prijateljica je, vrana, ki jo poznam, odkar je bila le droben kljuvajoči kljunček v pikastem jajcu.

Včasih se ne strinjava, a tako je pri vseh prijateljih, ne glede na njihovo biološko vrsto. V življenju sem naletel že na kopico nenavadnih prijateljstev: med ponijem in krastačo, rdečerepim sokolom in miško z belimi tačicami, med

španskim bezgom in metuljem monarhom. Pri vseh je od časa do časa prišlo do nesoglasij.

Mislim, da je Bongo preveč pesimistična za tako mlado ptico.

Bongo misli, da sem preveč optimističen za tako staro drevo.

Kar je povsem res. Sem optimist. V življenju se raje ozrem malce dlje kot le na jutrišnji dan. Star, kot sem, sem videl oboje, dobro in slabo. A dobrega sem videl mnogo več kot slabega.

Zato se z Bongo strinjava, da se ne strinjava. Kar je povsem v redu. Saj sva vendarle precej različna.

Bongo se, recimo, zdi način, kako se poimenujemo drevesa, neumen. Bongo si je, kot je to navada pri vranah, ime izbrala po svojem prvem poletu. Sicer pa to morda ni njeno edino ime. Vrane si imena menjajo kar brez razloga. Njen bratranec Gizmo jih je imel že sedemnajst.

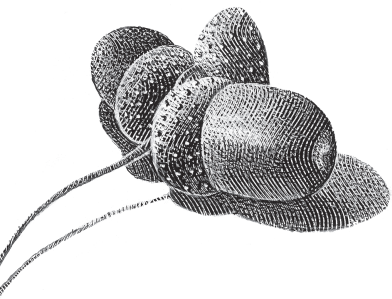
Včasih si vrane nadenejo človeška imena. Videl sem več Janezov Vraničev kot doživel sončnih dni. Včasih se poimenujejo po stvareh, ki jim ugajajo: Sntntn, Žižula, MrtvaPodgana. Ime najdejo v zračni akrobatiki: SmrtnaSpirala. Ali pri barvah: Melancana ali ČrnaSaja.

Veliko vran se odloči za zvoke, kakršne rade spuščajo. (Vrane znajo odlično oponašati.) Srečal sem že vrane, ki jim

je ime Zvonček, Kombajn in TečniTaksist – da tistih, katerih imena ni primerno izgovoriti v olikani družbi, sploh ne omenjam.

Malo nižje na naši ulici živi ambiciozna rokovska glasbena skupina, ki jo sestavljajo štirje srednješolci. Vadijo v garaži. Med njihovimi glasbili so harmonika, basovska kitara, tuba in bongo bobni.

Ansambel še ni nastopal izven svoje garaže, ampak Bongo nadvse rada sedi na strehi in se ziblje v ritmu njihove glasbe.

5

Od vran nas ne ločijo le imena.

Nekatera drevesa so moška. Druga so ženska. In nekatera, taka kot jaz, so obeh spolov.

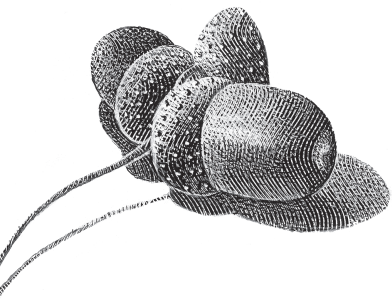
Zapletena zadeva, kot je to v naravi pogosto.

Lahko mi rečeš on. Lahko mi rečeš ona. Oboje je prav.

Skozi leta sem se naučil, da botaniki – srečneži, ki ves dan proučujejo življenje rastlin – nekatera drevesa, kot so na primer bodike in vrbe, imenujejo 'dvodomna', kar pomeni, da pri njih ločujemo moška in ženska drevesa.

Veliko preostalih dreves, takih, kot sem jaz, imenujejo 'enodomna', kar je le imeniten način, da poveš, da na isti rastlini lahko ločiš moške in ženske cvetove.

Je pa to tudi dokaz, da imamo drevesa precej zanimivejše življenje, kot nam ga ljudje običajno pripisujete.

6

Tisto, kar imamo drevesa in vrane skupnega – pravzaprav je to tisto, kar je skupno vsemu v naravi – je pravilo, da naj ne govorimo z ljudmi.

Gre za našo lastno varnost. No, vsaj v teoriji.

Pogosto sem se spraševal, ali je ta neskončni molk dobra zamisel. Tolikokrat sem hotel spregovoriti, posredovati, pomagati ljudem. Pa nisem nikoli izustil niti besede. Tako pač gredo stvari na tem svetu.

Je že kdaj prišlo do spodrsaljajev? Seveda, napake se pripetijo.

Lani sem slišal tisto o žabi Muhi, ki je dremala v poštnem nabiralniku. (Žabe se vse imenujejo po žuželkah, kakršne rade hrustajo.) Ko je poštar odprl nabiralnik, je ven skočila Muha z razburjenim kvakanjem. Poštar se je onesvestil.

Ko je končno odprl oči, se je najprej zazrl v Muho, ki mu je čepela na čelu in se mu gostobesedno opravičevala.

Kar je, to je povsem jasno, kršitev pravila »Ne govori z ljudmi«.

A kot je običajno, je pripetljaj potonil v pozabo. Konec koncev je bil poštar zagotovo prepričan, da žabe ne govorijo. »Samo glasove sem slišal,« si je nedvomno dopovedal.

Je pa zanimivo, da se je nedolgo po tej žabji dogodivščini upokojil.

Kakorkoli že, če upoštevaš število dreves in žab in vider in ščinkavcev in kačjih pastirjev in pasavcev in vseh drugih v svetu narave, potem si zlahka misliš, da so ljudje naši mali skrivnosti že na sledi.

A kaj naj rečem? Narava je zapletena. In ljudje ..., no, oprostite, ampak večina vas ni zelo pozornih.

Če si radovedne ali dvomeče vrste, se morda sprašuješ, kako natančno se drevesa sporazumevamo. Morda se kdaj zalotiš, kako preverjaš bližnji bor ali trepetliko ali evkaliptus in skušaš razvozlati čarovnijo.

Ljudje govorite s pomočjo pljuč, grla, jezika in ustnic, zahvaljujoč zamotani simfoniji glasu in diha in giba.

A obstaja še mnogo drugih možnosti za prenos informacij. Dvignjena obrv, potlačeno hihitanje, hitro obrisana solza: tudi to so načini, s pomočjo katerih se izražate.

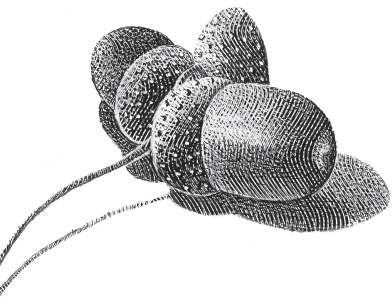
Tudi za drevo je sporazumevanje enako zapleteno in čudežno kot za ljudi. V skrivnostnem plesu svetlobe in sladkor-

jev, vode in vetra in prstí gradimo nevidne mostove, da se povezujemo s svetom.

Žabe imajo svoje načine povezovanja. Enako psi. Enako pupki in pajki, sloni in orli.

Kako natanko to počnemo? Na nas je, da to vemo, na vas, da to odkrijete.

Tudi narava namreč obožuje dobre skrivnosti.

7

Mimogrede, nisem zgolj drevo. Dom sem. Skupnost.

Na mojih vejah gnezdijo bitja. Med mojimi koreninami imajo rove. Na moje liste odlagajo jajčeca.

In potem so tu še moje dupline. Drevesne dupline – lu-knje v deblu ali vejah – so nekaj običajnega, še zlasti pri dre-vesih, ki so že marsikaj prestala.

Dupline so lahko dovolj majhne za drobcene siničke ali mišje družinice. Ali pa so precej velike, dovolj velike za med-veda odprtega duha.

No, seveda, jaz sem mestno drevo. Tod naokoli ni prav ve-liko medvedov, razen tistih plišaste vrste. Gostil pa sem že več kot dovolj rakunov, lisic, dihurjev, oposumov in miši. Za eno leto sem postal dom ljubki in izjemno vljudni družini ježevcev.

Celo človeku sem že nudil zavetje.

Dolga zgodba. (Teh imam na pretek; shranjene so tako, kot si veverica nagrmedi želode.)

Dupline nastanejo zaradi številnih razlogov. Detli. Odpadle veje. Strela. Bolezen. Žuželke, ki si delajo rove.

Kar se tiče mene, imam tri dupline. Dve srednje velikosti so ustvarili detli. Do največje pa je prišlo, ko sem bil še precej mlad. Izgubil sem veliko vejo, ki jo je med severovzhodnim vetrom oslabil moker sneg. Rana je bila velika, celila se je počasi – in moje pomladno listje je bilo tisto leto borno, jesenske barve pa blede (in so me, pošteno povedano, spravljale v precej mučen položaj).

Ampak na koncu se je luknja pozdravila in ob pomoči žuželk razširila; zdaj imam približno meter in pol nad tlemi globoko ovalno duplino.

Dupline pogosto nudijo zavetje pred vremenskimi neprilikami. Zatočišče, kjer prespiš in skriješ svoje imetje. Varna mesta so to.

Dupline so dokaz, da nekaj slabega lahko postane nekaj dobrega, če le imamo dovolj časa in nege in upanja.

Ni vedno lahko biti drugim dom. Včasih se počutim kot stanovanjski blok s prevelikim številom stanovalcev. Stanovalcev, ki se pogosto ne razumejo najbolje.

A nam še vedno nekako uspeva. V naravi je veliko sodelovanja: detli tolčejo po mojem deblu, a tudi pozobljejo nadležne žuželke. Trava ohlaja zemljo, a se z menoj tudi prepira zaradi vode.

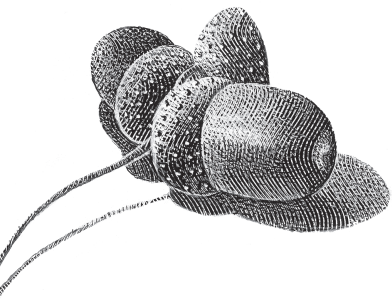
Vsaka pomlad pripelje nove stanovalce, stare prijatelje in mnogo priložnosti za sklepanje kompromisov. To pomlad smo sploh doživeli pravo eksplozijo rojstev. Trenutno na meni domujejo sovji goliči, oposumovi otročiči in drobceni rakuni. Poleg tega me redno obiskujejo dihurjevi mladički, ki živijo pod prednjo verando bližnje hiše.

Česa takega ne pomnim. Še nikoli nisem nudil zavetja toliko otročičkom. To se pač ne dogaja. Živali imajo rade prostor. Rade imajo povsem svoje ozemlje. Običajno bi se tu kregalo. Celo do kraje gnezda bi prišlo ali do polnočne bitke.

In seveda so se že kdaj dogajali nesporazumi. A sem jasno razložil, da se sosedov ne bo jedlo, dokler sem jaz tisti, ki odloča.

Kar se mene tiče, se ob vsej tej družbi sploh ne počutim preveč prenapolnjenega.

Če poskrbiš, da se drugi počutijo varne, je to imeniten način preživljanja časa.

8

Še eno članico skupnosti imam, čeprav je za opis Samar najbrž boljši izraz *obiskovalka*.

Januarja se je s starši priselila v eno izmed hišic, ki jim daje senco, v majceno modro hiško z visečo verando in urejenim vrtom. Kakšnih deset let je stara, previdnega pogleda in plahega nasmeha.

Samar je videti kot nekdo, ki je videl že preveč. Nekdo, ki želi, da bi se svet umiril.

Kmalu zatem, ko so se priselili, se je Samar začela tihotapiti na dvorišče, takoj ko so njeni starši zaspali. Celo v najhladnejših nočeh se je privlekla ven, v svojih rdečih škorenjcih in zelenem jopiču. Njena sapa je bila zmrzla tančica. Strmela je v luno pa vame, včasih pa v sosednjo zeleno hišico, kjer živi fantič, ki je videti nekako njenih let.

Ko se je toplilo, si je Samar drznila ven kar v pižami in halji; posedala je pod menoj na stari odeji, oškropljena z me-

sečino. Njen molk je bil tako popoln, njena milina tako očitna, da so stanovalci prilezli iz svojih gnezdec iz osatovega puha in mehkih regratovih kosmov in se ji pridružili. Videti je bilo, da so jo vzeli za svojo.

Še zlasti Bongo je imela rada Samar. Švignila je na njeno ramo in se tam udobno namestila. Sem ter tja je rekla »Živjo!«, imenitno oponašajoč Samarin glas.

Bongo je Samar pogosto poklonila darilca, ki jih je našla med svojimi vsakodnevnimi leti. Figurico za Monopoli (avto). Trak za lase zlate barve. Pokrovček s steklenice osvežilne pijače.

Bongo ima skrito zalogo drobnarij v eni izmed svojih manjših duplin (kar oposumi prijazno dopuščajo). »Nikoli se ne ve, koga bom morala podkupiti,« rada pravi.

A njena darilca za Samar niso bile podkupnine. To je bil le način, kako je Bongo povedala: »Veseli me, da sva prijateljici.«

Če bi bila tole pravljica, bi vam rekel, da je bilo na Samar nekaj čarobnega. Da je živali morebiti uročila. Živali namreč svojih gnezd in rogov ne zapuščajo prav rade. Bojijo se ljudi, in to z dobrim razlogom.

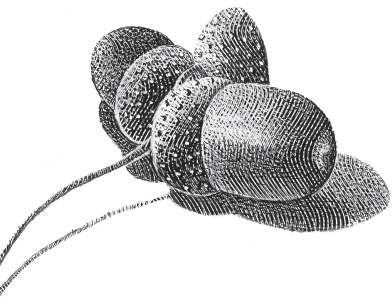
A tole ni pravljica in uroka ni bilo prav nobenega.

Živali med seboj tekmujejo za zaloge, tako kot ljudje. Druga drugo pojedjo. Borijo se za prevlado.

Narava ni vedno ljubka niti poštena niti prijazna.

A včasih pride do presenečenja. In Samar me je vsako pomladno noč opomnila, da je lepota v miru in milina v sprejemanju.

In da nikoli ne moreš biti prestar, da bi bil presenečen.

9

Razveselilo me je, ko se je Samarina družina pridružila soseščini. Že dolgo je bilo tega, kar so prišli zadnji prišleki. Nekako sem vedel, da bodo sčasoma tu pognali korenine, tako kot mnogo drugih družin iz toliko drugih krajev.

Nekaj malega pač vem o koreninah.

Nedolgo tega je neke noči Samar prišla na obisk. Ob dveh ponoči je bilo. Pozno, celo zanjo.

Pred tem je jokala. Bila je mokrih lic. Naslonila se je obme in njene solze so bile kot topel dež.

V njeni roki je tičal košček blaga. Rožnat z drobnimi pikami. Na njem je bilo nekaj napisano.

Želja. Prva želja, ki sem jo videl po dolgem času.

Ni me presenetilo, da je poznala tradicijo dreves želja. Konec koncev sem vendarle lokalni zvezdnik. Samar je segla navzgor, nežno je k sebi potegnila mojo najnižjo vejo in okoli nje z rahlim vozlom zavezala blago.

»Želim si,« je zašepetala, »da bi imela prijatelja.«

S pogledom je ošinila zeleno hiško. Za zaveso v gornjem nadstropju se je premaknila senca.

In potem je Samar izginila nazaj v malo modro hišico.

